

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

IV. De bonitate, vel malitia Actûs Humani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

tum ad augendos internos virtutum actus, & participandam multiplicem bonitatem extrinsecam.

Q U Æ S T I O I V.

De bonitate, vel malitia Actus externi.

Bonitas, vel malitia moralis, per se primò inest actui voluntatis interno,

28. **C**ONCL. I. Bonitas, aut malitia Actus moralis, per se primò inest actui voluntatis interno atq; elicito; in aliis autem actibus exterioribus ac imperatis, uti sunt actus intellectus, atque actus potentiarum sensitivarum, & membrorum exteriorum, non nisi secundariò & participativè, id est, dependenter ab actu interiori voluntatis. reperitur bonitas, vel malitia moralis. Ita Doctor noster *2. dist. 42. q. 2.* & alij. Ratio est: quia causa prima eliciendi actum liberum, sicque operandi bonum, aut peccandi, est voluntas; ergo etiam bonitas actus, vel malitia peccati, primariò erit in actu voluntatis, in actibus autem aliarum potentiarum solum secundariò, & dependenter ab actu voluntatis, ejusque libertate.

Actus externus, saltem occasionaliter, addit bonitatem, &c, interno.

29. **C**ONCL. II. Actus externus, regulariter loquendo, addit aliquid bonitatis vel malitiæ actui interiori, saltem causaliter, vel occasionaliter. Hæc Conclusio sic prolata, est certa inter Theologos. Ratio est: quia dum ponitur Actus exterior, occasione ejus regulariter loquendo intenditur, aut diutiùs continuatur interior; ergo vera est Conclusio, quòd nimirum occasione Actus exterioris & causaliter, regulariter addatur nova bonitas vel malitia actui interno, utpote qui occasione Actus externi solet intendi, vel diutiùs continuari. Et hoc ipsum docet experientia: Sic qui re ipsâ Martyrium patitur, regulariter loquendo plus meretur, quam qui illud solummodò efficaciter exoptat; dum enim re ipsâ patitur Martyrium, occasione exterioris passionis elicit plures novos intensiores actus internos voluntatis, quibus Martyrium ob Dei amorem acceptat, & tolerat. Similiter, dum quis actu ipso fornicatur, hic actus exterior reddit utique affectum internum fornicandi intensiorem, quam antea fuerat; ut taceantur aliæ pravæ cupiditates, occasione talis actus externi pravi in homine subsequentes. Et hoc quidem est certum & à Doctoribus communiter concessum: an autem ipsemet Actus exterior secundum se addat specialem bonitatem

tem

(111)

tem, vel malitiam actui interno, inter Theologos plurimum celebris est questio, ad quam breviter respondendo fit

30. CONCL. III. Actus exterior habet etiam bonitatem, vel malitiam moralem propriam, distinctam ab ea, quam habet actus interior voluntatis elicitus; ac proinde simpliciter loquendo, actus exterior superaddit specialem bonitatem, vel malitiam actui interiori. Ita Doctor Subtilis *Quodlib. 18.* cum omnibus suis, quamvis multi alij Theologi teneant oppositum. Probatur Conclusio in primis auctoritate D. Augustini i *lib. 13. de Trinit. cap. 5.* dicentis: *Malâ voluntate vel solâ quilibet miser efficitur, sed miserior potestate, quâ desiderium malâ voluntatis impletur.* Hinc Glossa super illud Exodi. 20. *Non mœchaberis*, inquit, *Qui opus adjoicit voluntati, iniquitatem addit iniquitati.* Probatur eadem Conclusio ratione: Si actus externus non superadderet specialem malitiam actui interno malo, sequeretur, actum externum non esse necessarium confitendum; sufficeret enim solum actum internum efficacem occidendi v. g. vel adulterandi, confiteri; consequens est absurdum, & contra Decretum Alexandri VII. anno 1665. sequentem inter alias propositionem, ordine 25. damnantis: *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis præcepto, dicens, Commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.* Probatur sequela: quia juxta sententiam oppositam actus externus, v. g. fornicationis, non habet specialem malitiam ab interiori; ergo hoc solo explicato in Confessione, jam tota malitia sui peccati explicaretur; & consequenter, cum hoc dici nequeat, erit admittenda Conclusio.

31. Confirmatur Conclusio. Tum quia Deus ipsemet specialibus præceptis prohibere dignatus est actum internum, & externum peccati; ut patet ex eo, quod Sexto præcepto Decalogi expressè prohibuerit adulterium, & Nono pravam concupiscentiam seu voluntatem adulterandi; ergo aliam agnovit malitiam in actu externo, quam interno, alioquin frustra multiplicarentur eiusmodi præcepta. Tum quia plures Leges, tam Canonicæ, quam Civiles, puniunt actus externos, non tamen internos (non obstante, quod hi in Foro externo legitime probentur, puta per propriam confessionem) ut patet in excommunicatione annexa hæresi formali externæ, non internæ; aut percussioni actuali Clerici, non autem voluntati hunc percutiendi, ac hujusmodi. Tum quia actus externi sunt verè liberi, haud obstante, quod libertatem participant à voluntate,

Habet etiam distinctam bonitatem, vel malitiam moralem ab interno.

Hoc autem plus probatur.

ejusque imperio ; ergo etiam sunt boni vel mali, prout substantiam imperii voluntatis, & quidem distinctâ bonitate vel malitiâ, non minus, ac habent diversam libertatem. Nam, ut subtiliter argumentatur Scotus *loc. cit.* voluntas utrique actui distinctam & propriam communicat libertatem, dum actui interno communicat libertatem ut eliciens, qui proin est immediatè voluntarius ; exteriori verò communicat libertatem ut imperans, qui proinde (ne quoad propositum dicatur se habere, sicut instrumentum inanimatum manu artificis motum) est saltem participativè liber, ac mediatè voluntarius.

Voluntas
reputatur
pro facto,
quomodo?

32. Obijcitur tamen contra hanc Conclusionem, afferendo plures S. Patrum Auctoritates, ac præsertim illam D. Bernardi, *Epist. 77* dicentis: *Legimus, qui videt mulierem ad concupiscendum, jam mœchatus est in corde suo. Quid planius, quòd voluntas pro facto reputatur, ubi factum excludit necessitas* Hæc ille. Resp. Sensum talium locutionum esse, quòd voluntas pro facto reputetur quoad culpam & reatum in malo, non verò quoad quantitatem culpæ: uterque enim peccat mortaliter, tam adulterans, quam concupiscens adulterium; sed ille gravius, utpote iniquitatem addens iniquitati.

Exemplum
Vidua, mit-
tentis duo
minuta in
munera
Dei, decla-
ratur.

33. Quòd si quis instet. Juxta illud commune adagium, *Voluntas pro facto reputatur, ubi facultas operis deest*: unde etiam Christus *Lucæ 21.* Viduam pauperem, quæ misit duo minuta in gazophylacium Templi prætulit alijs, qui multa miserunt; ergo. Resp. dictum illud, *Voluntas pro facto reputatur, &c.* Verum esse, quantum ad sufficientiam ad salutem, præmiûmque substantiale in cœlis consequendum; non verò, quantum ad præmiû excellentiam, majorémque actûs bonitatem. Nec urget exemplum Vidua pauperis, cum in illo casu cætera non fuerint paria; nam Vidua illa pauper misit duo minuta ex majori fervore & charitate, quam cæteri, qui plus mittebant: hi enim, ut Christus Dominus ibi attestatur, ex abundantia sibi miserunt in munera Dei, illa verò omnem victum suum, quem habuit, misit.

Actus inte-
rior & ex-
terior, an
sint duo
peccata?

34. Quæres, an actus interior & exterior sint unum, vel duo peccata? Resp. Quantum atinet ad praxin, sufficit in Confessione explicare actum externum deliberatè perpetratum, v. g. se furatum esse toties summam gravem; hoc ipso enim indicatur etiam interna voluntas furandi, à qua derivatur malicia peccati in actum externum. Non autem sufficit ei, qui actum internum, sive propositum peccandi opere externo

com-

complevit, solum actum internum explicare, sed tenetur etiam explicare actum externum, propter dicta num. 30. Et hæc est certa, atque omnimodis tenenda, præsertim post Decretum Alexandri VII. ibidem allegatum. Nec obitat, quòd circumstantiæ peccatorum aggravantes, juxta multos Doctores non sint necessariò explicandæ in Confessione Respondetur enim, peccatum externum etiam specie morali differre ab interno; cum prima & generica peccatorum divisio sit in peccata cordis, oris, & operis: unde & aliud moraliter est, voluntas occidendi hominem; & aliud, actualis occisio hominis.

35. Num autem actus exterior & interior sint unum vel duo peccata, eò quòd habeant duplicem malitiam distinctam, est Quaestio magis Theologica, & speculativa. Poteest tamen breviter dici, quòd licet actus exterior & interior sint duo peccata partialia, quatenus uterque actus in se ipso formaliter consideratus habet propriam suam malitiam; nihilominus tamen sint unum peccatum totale, quatenus sunt ad invicem subordinati, & naturaliter connexi: nam actus exterior naturaliter subordinatur interiori, à quo pendet in suo esse, & vicissim actus interior pendet ab exteriori, tanquam ab objecto, & ultimo suo complemento.

Id amplius declaratur.

QUÆSTIO V.

An detur Actus Indifferens?

36. **A**Dvertendum, quòd per *Actum indifferentem* in proposito intelligatur ille, qui nec bonus est, nec malus in genere moris; ac proinde neque speciali laude & præmio dignus, neque vituperio aut supplicio. Unde Actus indifferentis mediat inter actum moraliter bonum, & inter actum moraliter malum, seu peccaminosum.

Actus indifferentis, quid?

37. CONCL. I. Certum est, plures dari actus etiam in individo, qui nec boni sunt, nec mali, propter inadvertentiam, & defectum actualis deliberationis, ac proinde hac ratione indifferentes; uti sunt, ex inadvertentia & imaginatione quadam movere manum, fricare barbam, levare festucam, &c. & præsertim innumeri tales dantur in pueris. Et tales Actus indifferentes dari, admittit pariter Doctor Angelicus 1, 2, q. 18, art. 9.

Certum est, dari actus indifferentes ob defectum deliberationis.

de